

Evaluering af vedtægter for beboer- og pårørendesamarbejdet på voksenhandicap- og psykiatriområdet

20. maj 2022

1. Introduktion

Voksen- og plejeudvalget har anmodet forvaltningen om at gennemføre en evaluering af vedtægterne for beboer- og pårørendesamarbejdet på voksenhandicap- og psykiatriområdet.

Følgende evalueringsrapport er udarbejdet på baggrund af interviews med beboer- og pårørenderådene på voksenhandicap- og psykiatriområdet. Alle interviews er gennemført af konsulent på socialområdet i maj måned 2022. Interviewene er gennemført med udgangspunkt i en interviewguide, som er vedlagt som bilag.

Der er gennemført følgende interviews:

- Interview med pårørenderåd samt beboerrepræsentanter i Område Ørum den 4. maj
- Interview med repræsentanter fra beboerrådene i Glesborg og Dolmer Have den 5. maj
- Interview med pårørenderådet i Område Grenaa den 11. maj
- Interview med pårørenderådet i Område Ørsted, Auning og Allingåbro den 18. maj

Indledende bemærkning:

Under corona-pandemien har beboer- og pårørendesamarbejdet ikke fungeret efter vedtægternes bestemmelser. Blandt andet har forsamlingsforbuddet forhindret afholdelse af valg og samling af beboer- og pårørenderådene. Dette er der rettet op på efter samfundets genåbning, men det betyder, at de fungerende beboer- og pårørenderåd er forholdsvis nykonstituerede.

I et enkelt aftaleområde er der endnu ikke nedsat et beboerråd med valgte repræsentanter. Dette skyldes ekstraordinær travlhed og efterslæb på andre opgaver. Der arbejdes på at afholde valg til beboerrådet. I mellemtiden foregår beboersamarbejdet på de faste husmøder, hvor alle beboere deltager. Pårørenderådet og ledelsen fortæller, at de uformelle husmøder er mere inkluderende for de beboere, som ikke magter at deltage i beboerrådet.

2. Resultater

I det følgende afsnit præsenteres resultaterne af evalueringen fordelt på aftaleområde.

Svarene fra beboere og pårørende afrapporteres i skemaer, som er bygget op efter interviewguiden. For hvert råd/aftaleområde gives svar på, hvad der fungerer i forhold til måden, beboerne eller de pårørende inddrages på. Herefter om der er noget, der udfordrer, og om de har ønsker eller forslag til forbedringer. Rapporten afrundes med en kort sammenfatning, som sætter fokus på fællestræk mellem områderne.

2.1 Bofællesskaberne i Glesborg og Dolmer Have (Socialpsykiatri)

I Socialpsykiatrien er der truffet politisk beslutning om, at der ikke nedsættes pårønderåd. Til gengæld er der nedsat to beboerråd - et ved bofællesskaberne i Glesborg og et i Dolmer Have.

I Dolmer Have er 5 beboere valgt til beboerrådet. I Glesborg er fire beboere valgt til beboerrådet. I begge beboerråd deltager også en medarbejderrepræsentant og en repræsentant fra ledelsen, som bl.a. bistår i det administrative arbejde med udarbejdelse af dagsorden, referat mv.

Interviewet med repræsentanterne fra beboerrådene i Glesborg og Dolmer Have er gennemført i Dolmer Have den 5. maj 2022. Til stede var også en medarbejder og afdelingsleder i socialpsykiatrien.

Det fungerer	
Beboerrådet bliver hørt	<p>Beboerne oplever, at der bliver lyttet til de ting, beboerrådet siger. Mange af de forslag, beboerrådet fremsætter, bliver ført ud i virkeligheden.</p> <p>Beboerrådet fortæller, at de er glade for beboerrådet og den måde, de inddrages på. Det fungerer rigtig godt.</p>
Beboerrådet repræsenterer alle beboerne	<p>Beboerne går til formanden med deres ønsker og formanden sørger for, at punkterne tages op til drøftelse i beboerrådet</p> <p>Der hænger også et opslag på opslagstavlen i fællesrummet, hvor beboerne kan skrive ned, hvis de har punkter til dagsordenen</p> <p>Beboerrådet holder jævnligt "fredagskaffe"/ husmøder, hvor beboerrådet hører de øvrige beboere om punkter, der har generel relevans for beboergruppen. Det kan f.eks. være ændringer af husregler, tilkøb af ekstra vinduespudding mv., hvor der kræves afstemning</p>

	Referater fra beboerrådet hænges op på opslagstavlen, så de er tilgængelige for alle beboere i tilbuddet.
Beboerrådet drøfter både små og store ting af betydning for hverdagen	Der er udarbejdet et årshjul over arrangementer, ferier, valg til beboerrådet mv., så beboerrådet kan drøfte de punkter, der er relevante at tage op på pågældende tidspunkt Beboerrådet er gode til at holde drøftelserne på et generelt plan, så der ikke diskuteres borgersager
Eksempler på ting, der tages op i beboerrådet	<ul style="list-style-type: none"> - Fester, arrangementer og øvrige aktiviteter - Ferieture - Vedligehold af bygninger, husregler, kost mv. - Ønsker til nye faciliteter (for eksempel er der lige bygget en ny terrasse i Dolmer Have efter ønske fra beboerne) og beboernes ønske om en ny bus har fyldt meget i bofællesskaberne i Glesborg - Tilsynsrapporter mv. gennemgås og drøftes - Orienteringspunkter fra ledelsen, f.eks. om nye medarbejdere, politiske beslutninger, nye tiltag mv.
Udfordringer, ønsker og forslag	
Mere "borgernære" dialogmøder med VPU og Handicaprådet	Beboerrådet oplever, at dialogmøderne med voksen- og plejeudvalget og handicaprådet er lidt "fjerne" fra beboernes hverdag. Dialogmøderne handler meget om økonomi og budget. Beboerne ønsker sig flere dagsordenspunkter "på borgerniveau".
Længere høringsfrister og respons på høringsvar	Beboerrådet ønsker længere høringsfrister ift. tilsynsrapporter, politikker mv. I forbindelse med den seneste tilsynsrapport var der kun én uge til at afgive høringsvar, og det er ikke nok, når man først skal sætte sig ind i rapporten og derefter give et ordentligt og relevant høringsvar. Der ønskes respons og/eller kvittering på de høringsvar, der sendes ind til det politiske niveau. Beboerne undrer sig over, at de ikke hører noget tilbage og derfor ikke ved, om og hvordan høringsvarene indgår i den politiske beslutningsproces. <i>"Vi bruger meget tid på at skrive høringsvar, men hvad hjælper det, når vi ikke får svar tilbage?" (Citat)</i>

Ønsker om flere beboermøder uden deltagelse af medarbejdere/ ledelse	<p>Beboerrådet er glade for samarbejdet med medarbejdere og ledelse, men nogle gange kunne det være rart, hvis beboerrådet også havde mulighed for at mødes alene - f.eks. med en konsulent som "mødeleder"</p> <p>Om nogle ting kan man udtale sig mere frit, når medarbejdere og ledelse ikke er til stede.</p>
--	---

2.2 Bofællesskaberne i Ørum (voksenhandicap)

I Ørum findes både beboerråd og et pårørenderåd. Interviewet med repræsentanterne fra beboerrådene og pårørenderådet er gennemført i Ørum den 4. maj 2022. Til stede var også repræsentanter fra ledelsen og en medarbejder.

I Ørum er der truffet beslutning om en organisering, hvor rådene både mødes hver for sig og sommetider indgår i fælles drøftelser. De fælles drøftelser foregår ofte på den måde, at medlemmerne af beboerrådet inviteres med ind på pårørenderådsmøderne til drøftelse af specifikke punkter, som har beboernes interesse. Det kan for eksempel være aktiviteter.

Både beboere og pårørende fortæller, at de er glade for denne måde at organisere samarbejdet på. De ønsker fortsat at have mulighed for både at mødes hver for sig og med hinanden.

Svar fra pårørenderådet:

Fungerer	
Åben og god dialog med ledelse og medarbejdere	<p>De pårørende fortæller, at der er en god og åben dialog med personalet og ledelsen - både i pårørenderådet og i det daglige samarbejdet i tilbuddene</p> <p>Medlemmerne i rådet har respekt for hinanden og er gode til at give plads til hinanden. Der gives god information fra ledelsen.</p>
Gode og involverende møder	<p>Ledelsen er god til at styre slagets gang og agerer tovholder på rådene</p> <p>Der er god mulighed for at indgive punkter til dagsordenen.</p> <p>Ledelsen er opsøgende på, om de pårørende har punkter, som de ønsker at drøfte.</p>
Samlet pårørenderåd giver kendskab på tværs	<p>Sammenlægningen til et fælles pårørenderåd for hele aftaleområdet krævede lidt tilvænning i begyndelsen, men i dag er de pårørende glade for det fælles pårørenderåd, som giver bedre mulighed for sparring i pårørendegruppen og bedre kendskab på tværs af området.</p>

Politikere virker lydhøre	De pårørende er glade for de årlige dialogmøder med politikerne. Det opleves, at politikerne er lydhøre over for de ting, de pårørende siger på dialogmøderne - men økonomien på området er stadig ikke nok.
Udfordrer	
Få pårørende melder sig	Det kan være svært at få pårørende til at stille op til pårønderådet Aktuelt er der tre pårønderrepræsentanter fra ét botilbud, mens der ikke er nogen fra et andet.
Ønsker og forslag	
Ønske om besøg af politikere	De pårørende ønsker et arrangement med den nye Kommunalbestyrelse, så politikerne kan lære mere om, hvad Ørum Bo- og Aktivitetscenter er for et sted, og så politikerne kan dele deres visioner for området
Mere fleksible vedtægter	De pårørende ønsker, at vedtægterne giver mulighed for, at de kan fortsætte med deres nuværende organisering, hvor elementer af møderne er fælles med beboerrådet.

Svar fra beboerrådet:

Fungerer	
Beboerrådet bliver hørt	I beboerrådet og på husmøder er der god mulighed for at være med til at bestemme - for eksempel i forhold til kost og aktiviteter De ting, man ønsker, kan man også se ske
Beboerrådet repræsenterer alle beboere	Beboerrådet repræsenterer de øvrige beboere, som måske ikke har samme mulighed for at deltage - ”de svages stemme”
Adskilte beboerråd og pårønderråd fungerer	Beboerne er glade for de adskilte beboerråd og pårønderråd. De vil gerne selv tage ansvar for det, de gør og siger Beboerne vil samtidig gerne ”spille på begge heste”, så der også er elementer, som er fælles med pårønderrådet
Dialogmøder med politikere	En beboer har deltaget i dialogmøde med VPU og Handicaprådet. Det var godt at være med, og beboeren fik fortalt politikerne, at det er vigtigt at have opmærksomhed på, at medarbejderne også skal have det godt, så de bliver i længere tid.
Udfordrer	

	"Der er ikke noget at klage over" (citater)
Ønsker og forslag	
Mere fleksible rammer	Ligesom de pårørende, ønsker beboerne også mulighed for fortsat at kunne indgå i fælles drøftelser med pårønderådet

2.3 Skovstjernen og Ålunden (voksenhandicap)

På Skovstjernen og Ålunden findes beboerråd og et pårønderråd.

Der er gennemført interview med pårønderådet den 11. maj 2022. Til stede var også en medarbejder og repræsentant fra ledelsen. Det har desværre ikke været muligt at gennemføre interview med beboerrådet.

Ligesom i Ørum, har Skovstjernen og Ålunden truffet beslutning om en organisering, hvor rådene både mødes hver for sig og sommetider deltager i drøftelsen af enkelte dagsordenspunkter på hinandens møder.

Fungerer	
Pårønderådet bliver hørt	Der er en god og åben dialog med ledelsen på møderne i pårønderådet <i>"Det er spændende at være en del af rådet. Vi kan se, at de ting, vi taler om, er noget, der bliver arbejdet på"</i> (citater)
Opdelte råd giver mulighed for at lave om nogle andre ting	Det er godt med de opdelte råd. De pårørende var lidt betænkelige ved modellen i starten. De har dog sidenhen erfaret, at de opdelte råd giver dem mulighed for at drøfte nogle mere abstrakte emner, som beboerne kan have svært ved at forholde sig til. Det kan for eksempel handle om budgettet. De pårørende genkalder sig, at det ofte gav anledning til uro og forvirring hos beboerrepræsentanterne, når der blev talt om økonomi i de tidligere bruger- og pårønderåd. Det opleves også, at beboerne er glade for at have deres eget råd, hvor de kan bestemme
Lokal fortolkning af vedtægter	Det er godt, at vedtægterne ikke tolkes alt for firkantet af ledelsen. Blandt andet er der givet lov til at udvide rådet med et par ekstra pårønderrepræsentanter fra Skovstjernen, så de er fire, selvom vedtægterne siger to. Det giver mulighed for bedre drøftelser og mindre sårbarhed ved afbud. Der er også tilføjet et ekstra møde, så der nu er møde hvert kvartal.

Gode dialogmøder med politikere	De pårørende roser dialogmøderne med Voksen- og plejeudvalget og Handicaprådet. Politikerne virker interesserede og lydhøre.
Udfordrer	
Få pårørende melder sig	Det kan være en udfordring at få pårørende til at stille op - aktuelt er der ingen medlemmer, som repræsenterer Ålunden
Firkantede vedtægter	Vedtægterne kan være lidt for firkantede i forhold til de lokale forhold - for eksempel i forhold til antal medlemmer, antal møder og de opdeltede råd.
Ønsker og forslag	
Mere fleksible vedtægter	Vedtægterne kunne med fordel gøres mindre "firkantede", så de giver plads til lokale tilpasninger - f.eks. fælles drøftelser, anderledes sammensætning af rådene og/eller en anden mødekadence
At pårønderådet fortsat eksisterer	"Det er vigtigt, at pårønderådet bliver ved med at være her. Det er afgørende for, at vi kan støtte op om vores pårørende og få vigtig information fra ledelsen". Hvis pårørende er rolige og trykke i samarbejdet, smitter det af på beboerne (og omvendt)

2.4 Område Ørsted, Auning og Allingåbro (voksenhandicap)

I Område Ørsted, Auning og Allingåbro findes et pårønderåd. Blandt andet på grund af corona har det endnu ikke været muligt at nedsætte et beboerråd. Dette er noget, der arbejdes på. I mellemtiden foregår inddragelsen af beboerne på husmøder.

Der sidder 6 pårønderrepræsentanter i pårønderådet - 2 fra Auning, 2 fra Allingåbro og 2 fra Ørsted. Interviewet med pårønderådet er gennemført den 18. maj 2022. Til stede var konstitueret aftaleholder og afdelingsledelsen.

Fungerer	
Opdelte råd	Godt med opdelt pårønderåd, som giver pårørende mulighed for at snakke om tingene på en anden måde. Det samlede pårønderåd giver inspiration fra andre afdelinger
Positivt og aktivt samarbejde	Der opleves en positiv og konstruktiv dialog og tilgang til tingene. Pårønderådet er meget aktivt og skriver mange høringssvar til budgetter mv.

<p>Pårønderådet repræsenterer alle beboeres interesser - også ind i det politiske system</p>	<p>Som pårønderrepræsentant repræsenterer man alle beboere - ikke kun ens "egen".</p> <p>Pårønderådet er aktive spillere på banen i forhold til at komme med forslag til ledelsen og til politikere. Pårønderådet oplever også, at de har fået forslag igennem.</p> <p>Pårønderrepræsentanter indgår i "lobby"-arbejde og har direkte kontakt til politikere i forhold til at gøre opmærksom på de behov, der er i området</p> <p><i>"Vi har fået ting igennem. Det er blevet bedre uden at være helt godt"</i> (citater).</p>
<p>Udfordrer</p>	
<p>Få personer til at varetage mange og forskellige borgernes interesser</p>	<p>Særligt i starten kunne det samlede pårønderråd virke lidt overvældende, da det er meget forskellige tilbud, der er i området. Det er mange borgere og pårørende, vi skal repræsentere, og det har været svært at få etableret en god kontakt på grund af corona</p>
<p>Få pårørende melder sig</p>	<p>Det er svært at motivere pårørende til at deltage.</p> <p>Det er overvejende de samme repræsentanter, der melder sig som kandidater til rådet.</p> <p>For nyligt afholdt området et arrangement for pårørende vedrørende værgemål, hvor der også var få, der mødte op.</p>
<p>Stort ledelsesspænd og manglende ressourcer kan udfordre samarbejdet</p>	<p>Økonomien på området er ikke nok. Den nuværende ledelsesorganisering med en aftaleholder samt en afdelingsleder i henholdsvis Auning/Allingåbro og Ørsted fungerer. Dog opleves fortsat et stort ledelsesspænd og ledelsen har meget travlt.</p> <p>Hvis ledelsen er i orden, giver det et bedre flow hele vejen ned gennem systemet. Derfor kæmpes der for ekstra ressourcer til bl.a. ledelse.</p>
<p>Ønsker/forslag</p>	
<p>Mere "frie" rammer</p>	<p>På Kærvang og Skovvang havde pårønderådet tidligere (før de nye vedtægter) truffet beslutning om, at de på hvert møde havde et kvarter-20 minutter sammen med beboerne, hvor beboerne blev hørt.</p> <p><i>"Det var virkelig vigtigt, så beboerne føler, at de er med. Det vil vi gerne kunne igen"</i> (citater).</p>

Længere dialogmøder med mulighed for flere/ andre punkter på dagsordenen	Pårørenderådet er glade for det årlige dialogmøde med VPU og Handicaprådet. De er positivt at mødes og at der er dialog, men møderne er for korte. Ofte bruges en meget stor del af mødet på at tale om økonomi, hvor også andre punkter kunne være relevante. Det opleves, at det er meget styrede møder.
Flere ”hyggemøder” uden dagsorden	Mange pårørende har ønske om at mødes til flere ”hyggemøder” uden dagsorden - måske med et tema - for at udbygge relationer og for at få flere pårørende motiverede for at gøre en indsats i pårørenderådet.

3. Sammenfatning

Evalueringen af vedtægterne for beboer- og pårørendesamarbejdet finder mange fællesnævner på tværs af aftaleområderne. Overvejende er rådene meget tilfredse med den måde, de inddrages på - både i forbindelse med møderne i beboer- og pårørenderådene, på dialogmøderne med politikerne og i det daglige samarbejde i botilbuddene. Generelt opleves et godt, åbent og konstruktivt samarbejde mellem beboere, pårørende, medarbejdere, ledelse og politikere. Beboere og pårørende oplever også, at deres ideer og input omsættes i praksis.

Nogle pårørende fortæller, at de var betænkelige ved de opdelte beboerråd og pårørenderåd i starten. Denne organisering har dog vist sig at have flere fordele. Blandt andet giver den de pårørende mulighed for at drøfte nogle mere abstrakte eller overordnede forhold af betydning for hverdagen i botilbuddene. De kan for eksempel være budgettet, som kan være svært forståeligt og virke uroskabende for beboerne. Samtidig får beboerne bedre mulighed for at komme til orde på deres egne møder, ligesom de får mulighed for at drøfte nogle ting, som ikke angår de pårørende.

Selvom både beboere og pårørende er tilfredse med de opdelte råd, ønsker de også mulighed for at mødes til fælles drøftelser. Derfor har man flere steder truffet beslutning om en organisering, som afviger en smule fra vedtægternes bestemmelser. Ofte foregår det på den måde, at beboerrepræsentanterne deltager i den sidste del af pårørenderådsmødet, hvor der drøftes punkter af gensidig interesse, for eksempel aktiviteter og arrangementer.

På tværs af aftaleområder fremsættes følgende forslag til ændringer af de nuværende rammer for beboer- og pårørenderådssamarbejdet på voksenhandicap- og psykiatriområdet:

- 1) Vedtægterne skal være mere fleksible, så der er mulighed for lokale tilpasninger/fortolkninger alt efter behovet i det enkelte område/botilbud

Der kan også være behov for at gøre en generel indsats i forhold til at motivere flere pårørende til at deltage i samarbejdet i pårønderådet. Mange steder er det de samme pårørende, der stiller op til genvalg. På et tidspunkt bliver der behov for, at nogle andre tager over.

Derudover fremsættes følgende ønsker og forslag fra enkelte aftaleområder:

- 1) Mere ”borgernære” dialogmøder med Voksen- og plejeudvalget og Handicaprådet, hvor der er god tid til drøftelser
- 2) Længere frist før indsendelse af høringssvar samt kvittering/respons på høringssvar
- 3) Flere besøg/ møder med politikere, hvor der kan udveksles viden, tanker og idéer
- 4) Flere hyggemøder/ arrangementer for pårørende, hvor pårørende kan mødes uden dagsorden og skabe relationer til hinanden (sociale arrangementer har i en lang periode været aflyst grundet corona)
- 5) Mulighed for beboermøder uden deltagelse af medarbejdere i socialpsykiatrien.